

Valmistelija: Erikoistutkija Hanna Salmenperä
Kiertotalousratkaisut

24.4.2026 SYKE/2026/828

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto

Julkinen

Viite: VN/2801/2026

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Suomen ympäristökeskuksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua lakiehdotuksesta koskien jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lain muuttamisesta. Syke arvioi, että muutosehdotukset koskien yhdyskuntajätteen keräystä sekä neuvontavastuita ovat kannatettavia ja tarpeen yhdyskunta- ja pakkausjätteen kierrätyksen vahvistamiseksi.

Laki jätelain muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

15§ Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuus
Syke pitää 15§ täsmentämistä yleisellä, jokaista koskevalla lajitteluvollisuudella järjestetyn erilliskeräyksen mukaisesti hyvänä uudistuksena. Täsmennys on tärkeää, koska kansalaisille ja osin toimijoille on voinut jäädä epäselväksi, kehen velvollisuus lajitella viime kädessä kohdistuu. On tärkeää antaa selkeä viesti, että lajittelu on jokaisen jätettä tuottavan tehtävä. Lisäksi on tärkeää, että uudistus koskee yhdyskuntajätteen lisäksi kaikkia toimijoita: myös teollisuuden, kaivostoiminnan ja infra- ja talonrakentamisen toimijoita, joiden tuottamat jätemäärät ovat kansallisesti merkittäviä.

Lain perusteluissa saattaa olla tarpeen määritellä tarkemmin millaista palvelua "järjestetyllä erilliskeräyksellä" tarkoitetaan. Tarkoitetaanko kiinteistökohtaisen keräyksen lisäksi esim. Rinki Ekopisteitä, kunnan täydentävää aluepistekeräystä tai esimerkiksi jopa kunnan jäteasemalla olevaa muun muovin (kuin pakkausmuovin) keräystä?

15 c §. Kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteenä

Syke kannattaa 15 c § mukaista ehdotusta. Energijätteeksi tulisi kerätä vain kierrätykseen kelpaamatonta jätettä, kuten likaantuneita materiaaleja tai polttokelpoisia jätteitä, joille ei ole kierrätysmahdollisuutta. Syken tekemien toimialakohtaisten koostumusselvitysten mukaan sekä päivittäistavarakaupan että majoitus- ja ravintola-alan energijätteen joukossa on runsaasti kierrätykseen soveltuvaa jätettä. Syke arvioi, että ehdotuksen mukainen kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäyttöön soveltuvaa jätettä tuo tarvittavaa ryhtiä

nykyiseen tilanteeseen, jossa energijäte toimii helppona ja nopeana ratkaisuna käytännön lajittelutilanteissa. Energijätteen keräys on johtanut siihen, että toimijoiden tuottamia, ison volyymin homogeenisia materiaalijakeita on päätynyt kierrätyksen sijaan runsaasti polttoon. Syke muistuttaa, että edelleen jää kuitenkin toimijoiden arvioitavaksi, onko käsissä oleva jäte kierrätyskelpoinen tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuva eli kelpaako ko. jäte erilliskeräykseen vai onko sen oikea paikka energijäte tai sekajäte. Ehdotetun lakipykälän vaikuttavuus riippuu paljon jätettä lajittelevien toimijoiden tiedon tasosta ja motivaatiosta. Siksi tässä ehdotuksessa olevat neuvontavelvoitteiden laajentamiset täydentävät ja tukevat myös kyseistä energijättekiellon toimeenpanoa.

21 a §. Kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuus

Kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuus täydentää nykyisen jätelain kunnan jäteneuvontavelvollisuutta tärkeällä tavalla. Uuden lakipykälän myötä neuvonnan ja ajantasaisen informaation tarjoaja on lähempänä jätteen tuottajaa eli asukasta tai yritystä ja siten tieto lajittelun tarpeesta ja ohjeista saavuttaa kohteen nykyistä varmemmin.

Lakiehdotuksen mukaan kiinteistön haltijan on osaltaan huolehdittava myös siitä, että keräyspaikan käyttäjillä on ajantasainen tieto jätteen lajittelun vaikutuksesta jätehuollon kustannuksiin. Tämä edellyttää kiinteistön haltijalta jätehuoltokustannusten seuranta ja jätetalveluiden (esim. astiatyhjennyskertojen ja astiatilavuuksien) huolellista suunnittelua siten, että kiinteistön jätehuolto hoituu kustannustehokkaasti. Kunnilla ja monilla palvelun tarjoajilla on käytössä lajitteluun kannustavat jätemaksut, jolloin ahkerasti lajittelemalla ja esimerkiksi sekajäteastian tyhjennyskertoja vähentämällä voidaan saavuttaa kustannussäästöjä.

21 b §. Jätehuoltopalveluiden laatuvaatimukset ja palveluita tarjoavan neuvontavelvollisuus

Syke kannattaa ehdotettua 21 b § lakipykälämuutosta. Vaikka jätelainsäädännössä on ollut jo aiemmin säädettyä jätehuollon etusijajärjestys ja jätteiden erilliskeräysvelvollisuudet eri toimijoille, Syken tutkimuksissa¹² on selvinnyt, että eri toimialojen kiinteistöillä on käytössään hyvin erilaisia lajittelumahdollisuuskokonaisuuksia. Palvelun tarjoajat ovat siis voineet tarjota tiettyä lajittelupalvelukokonaisuutta, josta puuttuu keskeisiä kierrätettäviä jätelajeja. Lisäksi kiinteistöillä on voinut olla asiakkuuksia useamman eri palveluntarjoajan kanssa, jolloin kokonaisuuden hallinta on jäänyt kiinteistön haltijan vastuulle ja joskus heikolle tasolle. Ehdotus ryhdistää palvelun tarjoajan vastuuta jätetalveluiden tasosta. Lisäksi ehdotettu neuvontavastuu varmistaa koko toimijaketjun (kiinteistön haltija, kerääjä, käsittelijä) osallisuutta erilliskeräysvelvoitteiden noudattamisessa ja tiedon siirtymistä ketjussa.

57 §. Tuotteen jakelijan tiedottamisvelvollisuus

Syke pitää tärkeänä ja hyvin perusteltuna lakiehdotusta näkyvämmästä käytetyn SE-laitteen keräyspisteen viestinnästä. Kauppojen keräyspisteet ovat nykyisin heikosti merkittäviä. Samalla arvioimme, että keräysasteen nostamiseksi ja mahdollisesta

¹ Karppinen, T. K., Piippo, S., & Salmenperä, H. (2024). Päivittäistavarakaupan jätteet. Suomen ympäristökeskuksen koordinoiman Circwaste-hankkeen raportti.

² Karppinen, T. K., Salmenperä, H., Lounasheimo, J., Jokinen, S., Kaartinen, T., & Pitkämäki, A. (2025). Jätteen synty ja erilliskeräys palvelualoilla: Tarkastelussa majoitus- ja ravintola-ala sekä päivittäistavarakauppa. Ympäristöministeriön julkaisu 2025:14.

omavaramaksusta aiheutuvan julkistaloudellisen rasituksen välttämiseksi on jatkossa tarkasteltava ja käyttöön otettava myös muita toimenpiteitä.

93 §. Jäteneuvonta ja –tiedotus

Syke kannattaa 93 § mukaista kunnan neuvontavastuun täsmentämistä.

Uudelleenkäytön nostaminen yhdeksi tärkeäksi aihepiiriksi on tärkeä lisä, sillä uudelleenkäytön neuvontaa ei välttämättä ole kaikilla alueilla annettu. Pykälämuutos harmonisoi neuvonnan sisältöä ja sen myötä asukkaat saavat tasapuolisesti valtakunnallisesti tärkeiksi arvioituista aihepiireistä tietoa. Myös elintarvikejätteen vähentämisen ja biojätteen lajittelun nostaminen neuvonnan kärkiaiheiksi on hyvä ehdotus.

Neuvonnan rahoittamisen nostaminen lainsäädäntöön on myös kannatettavaa.

Minimikustannustason määrittely kunnan jäteneuvontaan voi niin ikään taata kansalaisille yhtäläiset mahdollisuudet saada tietoa jätteen määrän vähentämisen ja lajittelun aihepiireistä.

121 §. Velvollisuus laatia siirtoasiakirja

Ehdotuksen mukaan siirtoasiakirjaa ei enää tarvitse laatia, jos jäte luovutetaan jätelain 29 §:n 2 momentissa tarkoitetulle vastaanottajalle. Syke kannattaa 121 § siirtoasiakirjavelvollisuutta täsmentävää ehdotusta ja arvioi, että se tulee vähentämään pienten yritysten hallintotaakkaa. Myöhemmässä vaiheessa saattaa olla tarpeen päivittää tarkentavaa ohjeistusta 29§:n 2 momentissa tarkoitetun vastaanottajan määrittelystä.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet erikoistutkija Hanna Salmenperä, johtava asiantuntija Tuuli Myllymaa, kehittämispäällikkö Petrus Kautto, erikoistutkija Johanna Niemistö ja erikoistutkija Hannu Savolainen.

Yksikönjohtaja

Pekka Leskinen

Erikoistutkija

Hanna Salmenperä

Jakelu
Kopio

Lausuntopalvelu.fi
kirjaamo@syke.fi

